

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Jõustumise kp:
Avaldamismärge:

Riigikogu
seadus
algtekst
01.01.2005
RT I 2004, 89, 615

Teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse ning õppetoetuste ja õppelaenu seaduse muutmise seadus

Vastu võetud 16.12.2004

Välja kuulutatud
Vabariigi Presidendi 21. detsembri 2004. a otsusega nr 763

I. Teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduses(RT I 1997, 30, 471; 2001, 43, 237; 2002, 61, 375; 90, 521; 105, 611; 2003, 75, 495; 88, 94) tehakse järgmised muudatused:

§ 1.Paragrahvi 2 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

«Käesolevas seaduses kasutatakse mõisteid järgmises tähenduses:

- 1) alusuuringud – algupärased teoreetilised või eksperimentaalsed uuringud uute teadmiste saamiseks nähtuste ja sündmuste põhialuste kohta, seadmata eesmärgiks saadud teadmiste kohest rakendamist;
- 2) arendustegevus – uuringute ja kogemuste kaudu saadud teadmiste rakendamine uute materjalide, toodete ja seadmete tootmiseks, protsesside, süsteemide ja teenuste juurutamiseks või nende oluliseks täiustamiseks;
- 3) baasfinantseerimine – teadus- ja arendustegevuse finantseerimine teadus- ja arendusasutuste strateegiliste arengueesmärkide realiseerimiseks, eelkõige välis- ja riigisiseste projektide kaasfinantseerimiseks ja uute uurimissuundade avamiseks;
- 4) evalveerimine – teadus- ja arendusasutuse tegevuse taseme (sealhulgas teadusteema juhtide, põhitäitjate, teadusteema täitmise tulemuste, teadusteema täitmiseks vajaliku materiaalse baasi) rahvusvaheline hindamine vastavas teadus- ja arendustegevuse valdkonnas, lähtudes selle valdkonna rahvusvaheliselt tunnustatud teadus- ja arendustegevuse tasemest;
- 5) innovatsioon – uute ideede ja teadmiste kasutamine uudsete lahenduste rakendamiseks, mis hõlmab toodete ja teenuste väljatöötamist ning uuendamist (tooteinnovatsioon); vastavate turgude hõivamist ja laiendamist (turuinnovatsioon); uute tootmis-, tarne- ja müügimeetodite loomist ning juurutamist (protsessiinnovatsioon); uuendusi juhtimises ja töökorralduses (organisatsiooniinnovatsioon) ning töötingimuste ja personali oskuste arendamist (personaliinnovatsioon);
- 6) rakendusuuringud – algupärased uuringud uute teadmiste saamiseks esmase eesmärgiga rakendada saadud teadmisi kindlas valdkonnas suhteliselt lühikese aja jooksul;
- 7) teadustegevus – isiku loomevabadusel põhinev tegevus, mille eesmärk on teaduslike uuringute abil uute teadmiste saamine inimese, looduse ja ühiskonna ning nende vastastikuse toime kohta.»

§ 2.Paragrahvi 3 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

«Teadus- ja arendusasutused käesoleva seaduse tähenduses on asutused ja juriidilised isikud, mille põhitegevus on teadus- ja arendustegevus ning mis on registreeritud vastavalt käesoleva seaduse §-le 5¹.»

§ 3.Paragrahvi 5¹:

1)lõige 2 tunnistatakse kehtetuks;

2)täiendatakse lõigetega 3–6 järgmises sõnastuses:

« (3) Teadus- ja arendusasutuse registreerimise taotlusele lisatakse:

- 1) taotleja põhikiri või põhimäärus;
- 2) andmed teadustöötajate kohta;
- 3) andmed teadus- ja arendustegevuse tulemuslikkuse, teadus- ja arendustegevuseks vajalike ruumide, hoonete, sisustuse ja muu vara olemasolu kohta.

(4) Teadus- ja arendusasutus registreeritakse haridus- ja teadusministri käskkirjaga.

(5) Kui teadus- ja arendusametust ei ole kahe aasta jooksul teadus- ja arendusametuste registrisse kandmisest alates evalveerimisel osalenud või eraõigusliku juriidilise isikuna tegutseva teadus- ja arendusametuse puhul taotlenud oma teadus- ja arendustegevuse evalveerimist, kustutatakse ta teadus- ja arendusametuste registrist.

(6) Kui teadus- ja arendusametuse teadus- ja arendustegevust on evalveeritud negatiivselt, võib teadus- ja arendusametuse teadus- ja arendusametuste registrist kustutada, kui negatiivne evalveerimisotsus puudutab olulisel määral teadus- ja arendusametuse teadus- ja arendustegevust.»

§ 4. Paragrahvi 8:

1) lõike 1 esimene lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

«Teadus- ja arendusametuste teadustöötajate ametikohad on teaduri, vanemteaduri ja juhtivateaduri ametikoht.»;

2) lõigetes 2 ja 3 asendatakse sõnad «vastav välisriigi akadeemiline kraad» sõnadega «vastav välisriigi kvalifikatsioon»;

3) täiendatakse lõikega 4 järgmises sõnastuses:

« (4) Juhtivateadur on oma eriala rahvusvaheliselt tunnustatud teadlane, kes juhib teadus- ja arendusametuses oma eriala uuringuid ning juhendab doktorante. Juhtivateaduri ametikohale võib kandideerida isik, kellel on Eesti doktorikraad või sellele vastav välisriigi kvalifikatsioon, kes on töötanud dotsendi, vanemteaduri või ülikooli professorina kokku vähemalt kümme aastat ning kelle juhendamisel on kaitstud vähemalt üks doktoriväitekiri või kelle juhendamisel tehtud teadustöö on viinud patentidega kaitstud toodete või protsessideni.»

§ 5. Paragrahvi 10 täiendatakse punktidega 4¹ ja 4² järgmises sõnastuses:

« 4¹) kehtestab teaduspoliitika komisjoni moodustamise korra ja töökorra ning kinnitab haridus- ja teadusministri ettepanekul kuni kolmeks aastaks selle koosseisu;

4²) kehtestab innovatsioonipoliitika komisjoni moodustamise korra ja töökorra ning kinnitab majandus- ja kommunikatsiooniministri ettepanekul kuni kolmeks aastaks selle koosseisu;».

§ 6. Paragrahvi 11:

1) lõiget 1 täiendatakse punktidega 1¹, 2¹ ja 6¹ järgmises sõnastuses:

« 1¹) nõustab Vabariigi Valitsust rahvusvahelise koostöö osas teadus- ja arendustegevuse vallas;

2¹) nõustab Vabariigi Valitsust riigi jaoks oluliste teadus- ja arendusalaste projektide algatamisel;

6¹) määrab kolmeks aastaks sihtfinantseerimise valdkonnad ning valdkondade ja valdkondadevahelise finantseerimise proportsioonid, lähtudes haridus- ja teadusministri ettepanekust;»;

2) täiendatakse lõikega 7 järgmises sõnastuses:

« (7) Teadus- ja Arendusnõukogu nõustavad tema töös haridus- ja teadusministrile nõuandev teaduspoliitika komisjon ning majandus- ja kommunikatsiooniministrile nõuandev innovatsioonipoliitika komisjon käesolevas seaduses sätestatud korras.»

§ 7. Paragrahvi 12:

1) lõike 1 punktid 1, 5, 7 ja 8 tunnistatakse kehtetuks;

2) lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« (2) Teaduskompetentsi Nõukogu moodustab ja selle koosseisu kinnitab kuni kolmeks aastaks Vabariigi Valitsus haridus- ja teadusministri ettepanekul.»

§ 8. Paragrahvi 13:

1) lõikes 2 asendatakse sõnad «teadus- ja arenduspoliitika» sõnaga «teaduspoliitika» vastavas käändes;

2) lõike 3 punktid 1 ja 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« 1) korraldab tehnoloogilist arendustegevust ja innovatsiooni;

2) töötab välja ja esitab Vabariigi Valitsusele ettepanekuid tehnoloogilise arendustegevuse ning innovatsioonipoliitika kohta;».

§ 9. Seadust täiendatakse §-dega 13¹ ja 13² järgmises sõnastuses:

« § 13¹. Teaduspoliitika komisjon

Teaduspoliitika komisjon on haridus- ja teadusministri nõuandev organ, kes:

- 1) nõustab haridus- ja teadusministrit Teadus- ja Arendusnõukogule arutamiseks esitatavate teemade ettevalmistamisel ning Teadus- ja Arendusnõukogu poolt haridus- ja teadusministrile pandud ülesannete täitmisel;
- 2) teeb ettepanekuid Eesti teaduspoliitika kujundamiseks;
- 3) teeb ettepanekuid teadus- ja arendusasutuste finantseerimise põhimõtete ja strateegia kujundamiseks;
- 4) teeb, tulenevalt evalveerimise tulemustest, ettepanekuid riigi teadus- ja arendusasutuste moodustamise, nende ümberkorraldamise või tegevuse lõpetamise ning Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisalasse kuuluvate riigi teadus- ja arendusasutuste direktorite nimetamise kohta;
- 5) teeb koostöös innovatsioonipoliitika komisjoniga ettepanekuid Eesti teadus- ja arendustegevuse strateegiliste arengukavade kohta;
- 6) täidab teisi talle õigusaktidega pandud ülesandeid.

§ 13². Innovatsioonipoliitika komisjon

Innovatsioonipoliitika komisjon on majandus- ja kommunikatsiooniministri nõuandev organ, kes:

- 1) nõustab majandus- ja kommunikatsiooniministrit Teadus- ja Arendusnõukogule arutamiseks esitatavate teemade ettevalmistamisel ning Teadus- ja Arendusnõukogu poolt majandus- ja kommunikatsioonministrile pandud ülesannete täitmisel;
- 2) teeb ettepanekuid Eesti tehnoloogilist arendustegevust ning innovatsiooni toetava poliitika kujundamiseks ning osaleb vastavate strateegiadokumentide väljatöötamises;
- 3) teeb ettepanekuid riigieelarve strateegia ning iga-aastaste riigieelarve eelnõude osas tehnoloogilise arendustegevuse ning innovatsiooni toetamiseks;
- 4) teeb ettepanekuid tehnoloogilist arendustegevust ning innovatsiooni toetavate meetmete rakendamiseks või hindamiseks;
- 5) annab hinnangu tehnoloogilist arendustegevust ning innovatsiooni toetava poliitika rakendamisele;
- 6) teeb koostööd teaduspoliitika komisjoniga teaduspoliitika ja tehnoloogilist arendustegevust ning innovatsiooni toetava poliitika koordineerituse tagamisel;
- 7) täidab teisi talle õigusaktidega pandud ülesandeid.»

§ 10. Paragrahvi 14:

1) lõikes 1 asendatakse sõnad «teadus- ja arendusasutuste» sõnadega «teadus- ja arendusasutuste teadusteemad»;

2) lõike 2 esimene lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

«Teadus- ja arendustegevuse finantseerimine riigieelarvest toimub sihtfinantseerimise, baasfinantseerimise, riiklike teadus- ja arendusprogrammide, uurimistoetuste ning arendustoetuste kaudu.»

§ 11. Paragrahvi 15 lõike 4 teine ja kolmas lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

«Uue teadusteema sihtfinantseerimise otstarbekuse hindamisel arvestab Teaduskompetentsi Nõukogu teadusteema teaduslikku põhjendatust, teadusteema täitmisel osalevate isikute kvalifikatsiooni, teadusteema olulisust teadusele ning eesti majandusele ja kultuurile, samuti uurimiskeskonna iseloomu teadusteemat taotlevas teadus- ja arendusasutuses. Teadus- ja arendusasutuste teadusteemad kuuluvad hindamisele esimene kord poole sihtfinantseerimise taotluses näidatud sihtfinantseerimise perioodi möödumisel ja teine kord teema riigieelarvest finantseerimise lõppedes.»

§ 12. Seadust täiendatakse §-ga 15¹ järgmises sõnastuses:

« § 15¹. Baasfinantseerimine

(1) Teadus- ja arendusasutuste baasfinantseerimine toimub riigieelarvest Haridus- ja Teadusministeeriumi eelarve kaudu.

(2) Baasfinantseerimist eraldatakse teadus- ja arendusasutusele, mille teadus- ja arendustegevust on positiivselt evalveeritud.

(3) Baasfinantseerimise määramisel lähtutakse järgmistest kriteeriumidest:

- 1) kõrgetasemeliste publikatsioonide arv rahvusvahelist tunnustust omavates ajakirjades, kõrgetasemeliste teadusmonograafiate arv ning OECD ja Euroopa Liidu liikmesriikides registreeritud patentide ja patenditaotluste arv;
- 2) teadus- ja arendustegevuse finantseerimise maht (teadus- ja arendustegevuse grantid ja lepingud, tulud litsentside müügist ja patentidest) finantsaruannete alusel;
- 3) asutuse osalus doktoriõppes;
- 4) rahvusteaduste arendamise vajadused.

(4) Baasfinantseerimise tingimused ja korra kinnitab haridus- ja teadusminister määrusega, kuulunud ära Teadus- ja Arendusnõukogu seisukoha.

(5) Baasfinantseerimise iga-aastase mahu kinnitab haridus- ja teadusminister käskkirjaga, kuulunud ära Teadus- ja Arendusnõukogu seisukoha.»

§ 13. Paragrahvi 16 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« (1) Riigieelarves uurimistoetusteks (sealhulgas magistrantide ja doktorantide teadustöö stipendiumideks ning doktorantide ja järel doktorite teadustöö toetuseks) ettenähtud raha eraldatakse Haridus- ja Teadusministeeriumi eelarve kaudu riigi poolt asutatud sihtasutusele Eesti Teadusfond.»

§ 14. Paragrahvi 22²senine tekst loetakse lõikeks 1 ning paragrahvi täiendatakse lõikega 2 järgmises sõnastuses:

« (2) Töölepingud, mis on sõlmitud isikutega käesoleva seaduse §-s 9¹sätetatud tingimustel ja korras, kehtivad töölepingus määratud tähtaja lõpuni.»

§ 15. Seadust täiendatakse §-ga 23¹ järgmises sõnastuses:

« § 23¹. Teadus- ja arendusasutusena registreerimise taotlemine seoses teadus- ja arendusasutuse ümberkorraldamise, ühinemise, jagunemise või ümberkujundamisega

(1) Kui teadus- ja arendusasutuste registrisse kandmist taotletakse seoses teadus- ja arendusasutuse, mille teadus- ja arendustegevust on evalveeritud, ümberkorraldamise, ühinemise, jagunemise või ümberkujundamisega, ei kohaldata taotlejale käesoleva seaduse § 5¹ lõike 3 punkte 2 ja 3.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud juhtudel esitatakse registreerimise taotlemisel evalveerimise aeg ja tulemus ümberkorraldatud, ühinenud, jagunenud või ümberkujundatud teadus- ja arendusasutuse teadus- ja arendustegevuse kohta, mis jätkub teadus- ja arendusasutusena registreerimist taotlevas asutuses või juriidilises isikus.»

§ 16. Paragrahvi 25 esimene lause loetakse lõikeks 1 ning paragrahvi täiendatakse lõigetega 2 ja 3 järgmises sõnastuses:

« (2) Haridus- ja Teadusministeeriumi teadus- ja arendusasutuste registrisse kantud teadus- ja arendusasutused, mille teadus- ja arendustegevus ei ole evalveeritud, esitavad käesoleva seaduse § 5¹ lõike 3 punktides 2 ja 3 loetletud andmed hiljemalt 2006. aasta 1. jaanuariks.

(3) Haridus- ja Teadusministeeriumi teadus- ja arendusasutuste registrisse kantud teadus- ja arendusasutused, mille teadus- ja arendustegevust ei ole evalveeritud, peavad taotlema evalveerimist hiljemalt 2007. aasta 1. jaanuariks.»

II. Õppetoetuste ja õppelaenu seaduses(RT I 2003, 58, 387; 78, 526; 2004, 41, 275) tehakse järgmised muudatused:

§ 17. Paragrahvi 5:

1) lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« (3) Doktorandil on õigus taotleda doktoranditoetust, kui ta:

- 1) on Eesti kodanik või viibib Eestis alalise või tähtajalise elamisloa alusel;
- 2) õpib avalik-õiguslikus ülikoolis või eraülikoolis (edaspidi *ülikool*) riikliku koolitustellimuse alusel moodustatud õppekojal;
- 3) ei ole ületanud õppekava nominaalkestust.»;

2) lõike 7 teine lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

«Doktorandil on õigus taotleda doktoranditoetust kümneks õppekuuks septembris.»

§ 18. Paragrahvi 9:

1) lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« (1) Õppeasutus otsustab taotluse esitanud doktorandile doktoranditoetuse määramise hiljemalt 10. oktoobriks.»;

2) lõige 2 tunnistatakse kehtetuks;

3) lõikest 3 jäetakse välja sõnad «vastavalt doktorantide paremusjärjestusele».

§ 19. Paragrahvi 11 täiendatakse lõikega 3 järgmises sõnastuses:

« (3) Õppeasutusel on õigus nõuda doktorandilt käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud juhul doktoranditoetus tagasi ning määrata see põhitoetusena käesoleva seaduse § 5 lõikes 5 toodud alustel.»

§ 20. Paragrahvi 13 lõigetes 1 ja 2 asendatakse sõnad «põhitoetuse fondi koefitsient, täiendava toetuse fondi koefitsient ja doktoranditoetuse fondi koefitsient» sõnadega «põhitoetuse fondi koefitsient ja täiendava toetuse fondi koefitsient».

§ 21. Paragrahvi 14:

1) lõikest 3 jäetakse välja sõnad «ja doktoranditoetuse koefitsiendiga»;

2) lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« (4) Õppeasutus jagab õppetoetuse fondid, välja arvatud doktoranditoetuse fondi, proportsionaalselt riigi finantseeritavate koolituskohtade või riikliku koolitustellimuse alusel moodustatud õppekohtade alusel õppekavade vahel, millel on riigi finantseeritavaid koolituskohti või riikliku koolitustellimuse alusel moodustatud õppekohti.»

§ 22. Seadust täiendatakse §-ga 39¹ järgmises sõnastuses:

« § 39¹. Doktoranditoetuse taotlemine, määramine ja maksmine 2005. aastal

(1) Käesoleva seaduse § 5 lõike 3 tingimustele vastaval doktorandil on õigus 2005. aastal taotleda doktoranditoetust lisaks septembrile ka veebruaris.

(2) Doktorandile, kes taotleb doktoranditoetust 2005. aasta veebruaris, määratakse doktoranditoetus viieks õppekuuks (veebruar, märts, aprill, mai ja juuni).

(3) Õppeasutus otsustab 2005. aasta veebruaris taotluse esitanud doktorandile doktoranditoetuse määramise hiljemalt 2005. aasta 10. märtsiks riigieelarves selleks otstarbeks ettenähtud ja õppeasutusele eraldatud vahendite piires.

(4) 2005. aasta veebruaris doktoranditoetust taotlenud isikule makstakse doktoranditoetust käesoleva seaduse §-s 10 sätestatud korras.

(5) Doktorandile, kellele on doktoranditoetus määratud enne 2005. aasta 1. jaanuari, makstakse doktoranditoetust doktoranditoetuse määramise hetkel kehtinud tingimustel (sealhulgas suuruses) ja korras kuni määratud doktoranditoetuse makseperioodi lõpuni, välja arvatud juhul, kui doktorandile määratakse doktoranditoetus 2005. aasta veebruaris toimunud taotlusvooru tulemusena.

(6) 2005. aasta septembris doktoranditoetust taotleva doktorandi doktoranditoetuse taotlemine, määramine ja maksmine toimub käesolevas seaduses sätestatud korras.»

III. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub 2005. aasta 1. jaanuaril.

Riigikogu esimees Ene ERGMA